ברופא מומחה דכי אתא רב דימי א"ר יוחנן

אם היה מומחה לרבים מותר וסבר רבי

יהודה כותי שפיר דמי והתניא ישראל מל

את הכותי וכותי לא ימול ישראל מפני

שמל לשם הר גרזים דברי רבי יהודה אמר

לו רבי יוםי וכי היכן מצינו מילה מן התורה

לשמה אלא מל והולך עד שתצא נשמתו

אלא לעולם איפוך כדאפכינן מעיקרא ודקא

קשיא דרבי יהודה אדר' יהודה ההיא דרבי

יהודה הנשיא היא דתניא רבי יהודה הנשיא

אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה ת"ל יואתה את בריתי תשמור אמר

רב חסדא מאי מעמא דרבי יהודה דכתיב

בלה' המול ורבי יוסי ³המול ימול ואידך

הכתיב לה' המול ההוא בפסח כתיב ואידך

נמי הכתיב המול ימול ידברה תורה כלשון

בני אדם איתמר ימנין למילה בעובד כוכבים

שהיא פסולה דרו בר פפא משמיה דרב

אמר ואתה את בריתי תשמור יוורבי יוחנן

. המול ימול מאי בינייהו ערבי מהול וגבנוני

מהול איכא בינייהו מאן דאמר המול ימול

איכא ומ"ד את בריתי תשמור אליכא ולמאז

דאמר המול ימול איכא והתגן סבקונם שאני

נהנה מן הערלים מותר בערלי ישראל ואסור

במולי עובדי כוכבים אלמא אף על גב

דמהילי כמאן דלא מהילי דמו אלא איכא

בינייהו ישראל שמתו אחיו מחמת מילה

ולא מלוהו למ"ד ואתה את בריתי תשמור

יאיכא למאן דאמר המול ימול ליכא ולמ"ר

המול ימול ליכא והתנן ייקונם שאני נהנה

ממולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי

עובדי כוכבים אלמא אע"ג דלא מהילי

כמאן דמהילי דמו אלא איכא בינייהו אשה

למ"ד ואתה את בריתי תשמור ליכא דאשה

עשין כח טוש"ע י"ד סימן

רסד סעיף א: רסד טעיף ע. ל ב מיי פייט מהלכות נדרים הלכה כב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף מא: לא ג מיי' פ"ב מה מילה הלכה א סמג

עשין כח טוש"ע י"ד סימן . רסד סעיף א: לב ד מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כב סמג

עשין כח טור ש"ע י"ד סימן ריז סעיף מב: לג ה מיי' פ"ב מהלכות מילה הלכה א סמג טשיו כח מוש"ט י"ד חי" רסד סעיף א [וברב אלפכ שבת סוף פרק יט דף סח: בוה"ל לר' יוחנן דאמר המול ימול כיון דישראל הוא אפי׳ ערלים כמהולים דמו אתחא נמי בכלל ישראל

רולח הלכה ע סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי קנה סעיף א: לה ז מיי׳ שם הלכה יא

סימן קנו סעיף א: לו ח ט מיי׳ שם הל׳ ט י סמג שם טור וש"ע י"ד סי קנה סע"א:

רבינו חננאל (המשך) כותי כיון שהוא מהול מל והולך עד שתצא נפשו ואמרינז מאי טעמא דר׳ יוסי דכתיב המול ימול יליד ביתך וגו׳ המול ימול מכל מקום למילה בעובד כוכבים למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה משום רב אמרי ואתה את בריתי תשמור ר' יוחנן אמר מהכא המול ימול יליד ביתך פי' המהול ימול לאפוקי עובד כוכבים . דלאו מהול הוא: ואמרינז מכדי רב ור׳ יוחנן תרוייהו פסלי בעובד כוכבים מאי בינייהו ואמרינן ערבי מהול וגבנוני פי׳ גבנוני מבני אברהם הם ומהולים ישוכנים בהרי גבנונים אפילו אלו שהן מהולים פסולין דלאו בני ברית הן ור׳ יוחנן אמר כיון שמהולין הן שרי. ומקשינן וכי מולי עובדי כוכבים מהולין נקראין יהתנן האומר קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים הנה עובדי כוכבים אפילו הן מולין ערלין הם חשובים אלא איכא בינייהו יהודי ערל כגון שמתו אחיו מחמת מילה כלומר משפחה ידועה כיון שמלין אותן מתים מכח דם המילה לרב מותר כגון זה למול אחרים ור' יוחנן אמר כיון שאינו מהול אסור איני והתנן קונם שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל וכו׳ הנה ערלי ישראל מולין הן חשובין והיאך אוסר ר' יוחנן. אלא . אשה איכא בינייהו רב ברית היא ור׳ יוחנן שרי . דאשה כדמהילא דמיא. ותקח צפורה צר ודחי . קרי ליה ותקח כלומר פי׳ ותכרת. איבעי תימא צפורה אתחלה ומשה

רופא מומחה. לא מרע נפשיה לשוייה כרות שפכה: אלא לעולם ברופא שושחה. ואפילו אינו מומחה למילה לא מרע נפשיה בש א מיי פ"ב מסלי בכל דבר שיתעסק בו: ובי היכן מצינו מילה לשמה.

הכא משמע דלרבי יהודה אע"ג דבעי מילה לשמה מסקינן דמכשר לה בעובד כוכבים ותימה מ"ש מגט דבעינן לשמה ופסלינן כתיבת

עובד כוכבים בגט פ' [המביא] (גיטין דף כג. ושם ד"ה עובד כוכבים) משום דעובד כוכבים אדעתא דנפשיה העביד וי"ל דלא דמי דלעולם עובד כוכבים סתמא קא עביד גבי מילה דסתמא לשמה קאי כל זמן שאינו עושה לשם הר גרזים אם כן בעובד כוכבים דסתמא קעביד כשרה אבל גט אשה סתמא לאו לשמה דסתם אשה לאו לגירושין עומדת הלכך גט בעובד כוכבים פסול והלכך לריך שיפרש כותב הגט בתחלת הכתיבה אני כותב לשם פלונית והוא הדין בס"ת לריך שיאמר בפירוש בתחלת הכתיבה אני כותב לשם תורת ישראל והאזכרות לשם קדושה דסתמה להו לשמו קהי וכן משמע פרק הניזקין (גיטין דף נד:) אזכרות שלו לא כתבתי לשמן משמע לא פירשתי לשמן דאי סתמא כשר עד שיפרש שלא לשמן היה לו לומר כתבתים שלא לשמן וכן משמע נמי בפרק השולח (שם דף מה:) גבי רשב"ג שהתיר בליידן ליקח ספרים מעובד כוכבים ומקשה ורשב"ג עיבוד לשמן בעי כתיבה לשמן לא בעי ומדפסיל כתיבה בעובד כוכבים ש"מ דסתמא לאו לשמן דאי סתמא לשמן ליתכשר כמו במילה וא"ת כיון דסתמא לאו לשמן א"כ פרק השולח (שם דף מה:) גבי ס״ת תפילין ומוחות שכתבן מין מסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכותי וישראל מומר פסולים שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה למה לי קרא תיפוק ליה דעובד כוכבים סתמא עביד וסתמא פסול י"ל דתני עובד כוכבים אגב אשה וקטן דה"נ תנא מין דבלאו קרא פסול משום דסתמא לעבודת כוכבים: דברה תורה כלשון בני אדם.

אומר ר"י דמאן דאית ליה הכא דברה תורה כלשון בני אדם יכול להיות שאינו חולק על השב תשיב ועל הוכח תוכיח וכיולא בהן דדרשינן להו (ב"מ דף לא.) דלא אשכחנא תנא דפליג וראיה דר"ש אמר פרק מניאת האשה (כתובות דף סו:) על העבט תעביטנו דברה תורה כלשון בני אדם ור' שמעון גופיה דריש בפ"ק דר"ה (דף ח.) עשר תעשר ולריך עיון בדבר דמחיזה טעם אומר התלמוד פעמים כך ופעמים כך י: ה"ג כן נבם שאני נהנה. ולא גרס ביו"ד לא"כ הוי דברים שאין בהם ממש ואין חל כדאמרינן בנדרים

(דף טו.) גבי שאני ישן י אלמא אע"ג 0 (דלא מהילי במאן דמהידי) דמו. תיתה מאי

איפוך כדאפרינן מעיקרא. דלרבי יהודה כותי אסור ועובד כוכבים מותר דעובד כוכבים אין דרכו למול בניו לשם עבודת כוכבים ולשפיכות דמים לא חייש הואיל ואחרים על גביו: ודקשיא לך דרבי

> עובד כוכבים מגזירת הכתוב [כו:] ההיא ר׳ יהודה הנשיא היא: מ"ע דרבי יהודה. בר פלוגתא דרבי יוסי דפסיל כותי: לה' המול. ועשה פסח לה' המול וגו' ודריש ביה מילה לשמה הלכך כותי פסול דמל שלא לשמה אבל עובד כוכבים לא מהיל אלא אדעתא דישראל שאומר לו מהול והיינו לשמה: המול ימול. רבויא הוא: בפסח כחיב. לה' דקרא אפסח קאי שתהא עשייתו לשמה: ואמה את בריתי **משמור.** וזרעך אחריך ולא עובד כוכבים: **המול ימול.** קרי ביה המל ימול מי שהוא מהול ימול אחרים: גבנוני. אומה מהולה: קונם שאני נהנה לערלים. מה שאני נהנה מו הערלים אסור עלי בקונם וקונם הוא לשון הקדש: שמפו אחיו מחמם מילה ולא מהלוהו. לזה שלא ימות: וסקח. ע"י שליח: ותכרת. אמרה לאחר וכרת: בותבר' מסרפחין מהן. מקבלין מהן רפואה: ממון ונפשות בגמרא מפרש: ואין מסתפרין מהן בכל מקום. אפילו בשבילי רה"ר שעוברין שם תדיר שמא יחתוך לוארו בתער: גבו' רפוי נפשות בחנם. כלומר מעלמו ומנפשו הוא עושה כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג) בדעתכם: בשכר. לה קטיל דחיים להפסדא דאגריה: ריפוי ממון מכה שחין כה סכנה. שיכול העובד כוכבים לקלקלו שתכאב לו יותר ויוציא ממון לרפאות: ריבדא דכוסילתא. כלי אומן המקיז בכתפים. ריבדא מכת הכלי ובלע"ז פיינדר"א. כלומר אי כבדא לי ריבדא דכוסילתא שהקיז לי אומן ישראל לא אמינא לעובד כוכבים לאסוייה להעביר הכאב דאסור למסור גופו ביל עובל כוכבים: ריפוי

לאו בת מילה היא ולמ"ד המול ימול האיכא נפשות גופו. ואפי׳ אין סכנה בדבר: דאשה כמאן דמהילא דמיא ומי איכא סנר למאן דאמר אשה לא והכתיב יותקח צפורה צר קרי ביה יותקח והכתיב ותכרות קרי ביה ותכרת דאמרה לאיניש אחרינא ועבד ואיבעית אימא אתיא איהי ואתחלה ואתא משה ואגמרה: **כותני'** ימתרפאין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות ואין מסתפרין מהן בכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יברה"ר מותר אבל "לא בינו לבינו: גמ" מאי ריפוי ממוז ומאי ריפוי נפשות אילימא שריפוי ממון בשכר ריפוי נפשות בחנם ליתני מתרפאין מהן בשכר אבל לא בחנם יאלא ריפוי ממון דבר שאין בו סכנה ריפוי נפשות דבר שיש בו סכנה והאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אלא ריפוי ממון בהמתו ריפוי נפשות גופיה והיינו דאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא "אבל אם אמר לו סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו מותר

קפריך מנדרים למ״ד המול ימול דלמא שאני נדרים דהלך בהן אחר לשון בני אדם והחם נמי דקפשיט מקרא קרא ל״ל הא אמר בנדרים הלך אחר לשון בני אדם י"ל דהתם מפיק ליה מקרא כי לא נמברר לנו לשון בני אדם אם לא מן הפסוק וכיולא בזה איכא בפ"ק דפסחים (דף ב.) והא קמ"ל דאור כוכבים אור הוא ונפקא מינה לנודר מי אי נמי שפיר פריך קראי אהדדי דהתם נפיק מקרא דכל העובדי כוכבים ערלים ואין מילתם חשובה לקרותה מילה וקשה למאן דסבר למימר דהוי ערבי וגבנוני בכלל מהולים: איבא בינייהו אשה. חימה אמאי לא אמר איכא בינייהו מומר לערלות דלמ"ד ואתה את בריםי (א) ליכא שאינו בכלל לשמור כדאמרינן פרק השולח (גיטין דף מה.) דישראל מומר לאו בר קשירה כאותה שהבאתי לעיל מפני שאינו חפץ לקשור ה"ג נימא שאינו בר מילה כיון שאינו חפץ לימול ולמ"ד המול ימול איכא דאמרי לעיל אע"ג דלא מהילי כמאן דמהילי דמו ואור"י דמומר לערלות מיהו בר שמירת ברית הוא אלא שאינו חפץ אבל מיהו בר שמירת ברית הוא אם יחפוץ ובגיטין גבי קשירה הכי קאמר כל שאינו בקשירה כלומר שאינו מקיים מצות וקשרתם אינו בכלל וכתבתם וזה מבטל מלות קשירה מעליו: אשה לאו בת מילה היא. יש לפסוק כרב ואין אשה כשרה למול דאף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן בהא הלכה כרב דברייתא דרבי יהודה הנשיא קיימא כוותיה אבל בה"ג פסק דאשה כשרה למול ולרב דאמר אינה כשירה למול לריך לפרש בפרק קמא דקדושין (דף כט.) דמלריך אותו ולא אותה למדרש שאינה חייבת למול בנה היינו לבקש למהלו:

למות בילו בילו מבום מבים למות בילו ומנה המלה: מתנ" בילו גמר המלה: מתנ" בילו גמר המלה: מתנ" בילו גמר המלה: מתנ" בילו בהמתו של ישראל שהוא ממונו האר ביתי תשמור ל) אתה ולא כותי וכ"ש עובד כוכבים ועוד כתיב ועשה פסח לה׳ הוא שכשר למול אבל עובד כוכבים לא ורבי יוסי חולק עליו ואומר וכי היכן מצאנו בתורה מילה לשמה אלא וריפוי נפשות ריפוי בגופו וכדרב דאמר אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מן העובדי כוכבים. ואע"פ

 ל) [תוספתא פ"ג ה"ה],
ל) [קדושין יו: וש"נ],
ג) [מנחות מב.], ד) [נ"ל ור" יוחנו אמר המול וכו׳ז. ה) נדרים לא: [יבמות עא.], ו) נדרים שם יבמות שם, יבודה אדרבי יבודה. דהחיל חילח ו) וַמַּקַת כו' ביה וַמַּכְרָת. יעב"ד, ה) [עי' תוספות לקמן כט. ד"ה אבל לא], ט) ודוגמתו בנדרים מא:ח. ד"ה ור' יונתן], ל) ווע"ע תוספות יבמות על. ד"ה שאני ישן וע"ע תוספות שחני ישן ועיע מושפות כתובות נט. ד"ה קונס], () [נ"ל דמהילי כמאן דלא מהיליז. מ) בייל אייכ. תורה אור השלם וַיּאמֶר אֱלהִים אֶל
אַבְרְהָם וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי אַהָּה וְזַרְעֲךְּ תשְבוּר בַּתְּמֵּר וְזְוְּבֶּלְּי אַדְוֶרֶיךְּ לְדֹרֹתָם: בראשית יז ט ב. וְכִי יָגוּרְ אִתְּךָּ גַּרְ

2. וְבִי יְגוּר אַתְּרְ וֹגַר וְּנְעָשְׁהְ בַּרְ אַנְרְ וְגַר וְּנְעָשְׁהְ בַּרְ וְּגָדְ יְנְעְשְׁהְ בַּרְ וְּגָדְ יְנְעְהְ בְּר לֹּ יְנְעְהַ וְּבְּר וְאָזִ יְקְרַה בְּאַוְרְח וְּצָלְהְ וְבְּל יְנְעְרְל לֹא יְבְלֵבְ עָרְל לֹא יִבְּלְבְּרָ יִאַבְלְבוּ: שמות יב מח הַבָּל יִבְּלִיךְ בְּיִתְךְ יִאבֶלְ יְבִירְ בְּיִתְרְ יִאבָלְ יְבִירְ בְּיִתְרְ בִּיתְרְ בַּיתְרְ יִבְיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתַרְ בַּיתַרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַּיתְרְ בַיתְרְ בַּיתְרְ בְּיתְרְ בַּיתְרְ בְּיתְרְ בְיבְר בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיבְ בְּתְרְ בְּיתְרְ בְּיבְּרְ בְּיתְרְ בְּיבְּרְ בְּיתְרְ בְּיבְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְיִיתְרְיִיבְיּרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְיְיְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְיִיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְיבְיתְרְ בְּיתְרְ בְּיתְרְיִיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְירְיבְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְרְיבְיתְיבְיתְיבְיתְרְיבְיתְּיבְיתְבְיּבְיתְ וּמִקְנֵת בַּסְפֶּךְ וְהְיְתָה בְרִיתִי בִּבְשִׂרְכֶם לְבְרִית בראשית יז יג עוֹלַם: ותגע לרגליו ותאמר כי חַתַן דְּמִים אַתָּה לִי:

הגהות הב"ח (מ) תום' ד"ה איכא וכו'

לעזי רש"י .[פוינטור"א].

מוסף רש"י

י. בערלי ישראל. לענין נדר מולין נינהו דהלך אחר לשון בני אדם וישראלים לא קרי להו ערלים ועובדי כוכנים לא קרי להו מולין (יבחות עא.). במולי עובדי כוכבים. דככלל הן. ערלי ישראל בכלל מולים הן כגון שמתו אמיו מחמת המילה (נדרים

רבינו חננאל

עורד כוכריח כלל כלל עובו כוכבים כיי כיי כיי לא ימול והתניא עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה ורופאז עובד י ש בון היכאן פובו כוכבים ורופא כותי ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ ופרקי" כי קא שרי ר"מ ברופא כוכבים מומחה דלא מרע נפשיה דחייש דלמא מסקי עליה שם רע דאומרים דקטיל לאינשי ואומרים דקטיל לאינשי יכן כי אתא רב דימי היה רופא מומחה לרבים מותר: הא דתניא ישראל מל כותי אבל כותי לא ימול ישראל מפני שמל לשום הר גרזים דברי רבי יהודה אוקימנא בר׳ יהודה הנשיא דסבר מנין . למילה בעובד כוכבים